

Intelligence – de la teorie către știință

Lector univ. dr. Ion IVAN

Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul”

e-mail: ion_ivan@mymail.ro

Abstract

Since intelligence helps to manage risk and uncertainty, provides forewarning and establishes conditions in which threats are eliminated or kept at a distance, the standard model of the relationship between intelligence analysis and decision-making needs to be permanently re-evaluated.

This paper aims to move the tradecraft of intelligence analysis closer to a science, therefore, it has identified some guidelines that can lead toward creation of a solid intelligence infrastructure and laid out in a clear and concise language. It represents a distillation and clarification of the intelligence principles, their theory and application.

As a discipline, intelligence seeks to remain an independent, objective advisor to the decision maker. Understanding each other's views on intelligence is the first step toward improving the relationship between them.

Keywords: theory of intelligence, knowledge intelligence, intelligence processes, principles of intelligence.

Aparent există o contradicție între comunitatea academică și cea din domeniul securității naționale, prima caracterizată prin deschidere și libertatea exprimării, iar cea de a doua prin secret și mister. Totuși, ambele sunt preocupate de respectarea principiilor democratice și acuratețea informării, fie că este vorba de publicul larg sau de beneficiari anume desemnați, însă, cu privire la cerințele de confidențialitate și păstrarea secretului, din punct de vedere practic, pentru serviciile de informații există necesitatea realizării unui compromis pentru a păstra un echilibru acceptabil într-o societate democratică.

Intelligence-ul este în mod direct asociat practicii politicilor care țin de sectorul social al activităților secrete, implicit unor aspecte specifice de legalitate, moralitate și responsabilitate, considerate factori esențiali în cadrul dimensiunilor acestui concept.

Deopotrivă, transparența și responsabilitatea, precum și fenomenul deschiderii serviciilor de intelligence, din vechile și noile democrații, suprapuse tradițiilor secretului și opacității acestora, desemnează un spectru care presupune politici sigure, promovarea confidențialității, credibilității și acordului, în contextul angajamentelor publice nu numai la nivel guvernamental, dar și al celorlalte tipuri de organizații fie de afaceri, fie nonprofit.

1. Cunoașterea – fundamentul intelligence-ului

În prezent, datorită dezvoltării noilor tehnologii informaționale și de comunicare, există o cantitate enormă de informații și multe instrumente sofisticate pentru culegerea, procesarea și analizarea acestora.

Cu deosebire, intelligence-ul relevă un mod de cunoaștere particular în cadrul ierarhiei moderne care stă la baza managementului cunoștințelor și care începe cu datele, conduce la informații, apoi la cunoștințe și culminează cu înțelepciunea. Astfel, intelligence-ul este o chestiune de interpretare specifică numai ființei umane care poate transforma datele în informații, informațiile în cunoștințe și pe acestea din urmă în înțelepciune, fără a garanta obținerea acesteia, furnizând doar avantaje comparative.

Prin încărcătura majoră de idei, informații, cunoștințe, știință și înțelepciune, inteligența constituie factorul central, esențial, al punerii în mișcare și desfășurării proceselor adaptative la cotele de performanță și eficacitate într-un mediu dinamic și complex. În mod real, serviciile intelectuale constituie furnizorii și, în mare măsură, și principalii consumatori ai resurselor reprezentate de informație, cunoaștere, știință, înțelepciune, acestea detașându-se ca fiind cele mai avansate purtătoare ale factorului investițional material.

Procesul de evaluare a informațiilor în vederea obținerii de cunoștințe speciale, caracteristice intelligence-ului, este de natură foarte personală, întrucât implică, de obicei fără a fi explicite și evidente, credințele și sistemul de valori proprii analistului. Fiind o construcție a minții umane, el este, în mod clar, diferit de la o persoană la alta, chiar dacă sunt utilizate aceleași instrumente și tehnici de cunoaștere.

Prin cunoaștere o problemă complexă este rafinată și transformată, sub acțiunea unui set de metode specifice și a psihicului individual, într-un set de probleme simple interconectate într-o structură logică sub forma unor informații de bază și variabile, astfel încât să permită îndeplinirea sarcinilor și luarea deciziilor.

Dacă informația dintr-un sistem a fost văzută de Norbert Wiener¹ ca măsură a gradului de organizare a acestuia, comparativ cu entropia care măsoară gradul său de dezorganizare, atunci putem afirma că intelligence-ul reflectă conectarea informațiilor dintr-o structură de sisteme cu nivelul de relaționare al acestora.

În timp ce, uneori, informația poate fi inutilă sau chiar poate aduce mai multă incertitudine/nesiguranță, intelligence-ul – ca suport al deciziilor umane raționale – are, întotdeauna, rolul de a clarifica viziunea asupra realității și de a determina, prin utilizarea unor reguli proprii, funcție de context, gradul de certitudine al informațiilor analizate.

De aceea, cunoașterea reflectă nu doar însușirea unor informații, ci și capacitatea de a înțelege și a folosi mecanismul producerii de noi informații folosindu-le pe cele deja existente, iar intelligence-ul conferă utilizatorului și starea necesară pentru a reacționa funcție de relevanța acestora.

2. Știința intelligence-ului

Conceptul de intelligence este polisemic și se bazează pe diferite definiții ale procesului care construiește cunoștințe într-un act conștient de creație, colectare, analiză, interpretare și modelare a informațiilor. Mai mult chiar, deopotrivă teoreticienii și practicienii domeniului sunt de acord cu necesitatea continuării dezbaterii privind clarificarea definirii intelligence-ului.

De ce, totuși, distingem între intelligence și informație, cu atât mai mult cu cât știința informației este deja un domeniu bine definit și mare parte a publicului poate considera că există semnul egal între informație și intelligence. Ambele noțiuni definesc procesul și rezultatul procesului în sine, însă intelligence-ul reflectă și ceva în plus, care presupune conducerea, dirijarea operațională în mod discret sau secret, incluzând atât culegerea și procesarea de informații cu scopul de a informa, dezinforma sau influența, cât și protejarea ori ascunderea unor informații, precum și manipularea și transmiterea intenționată în mod acoperit de informații false ori falsificate pentru a facilita atingerea obiectivelor securității naționale.

Noțiunea de intelligence, definită ca un proces/produs care reflectă abilitatea/facilitatea aflată în legătură directă cu competența general cognitivă aplicabilă pentru rezolvarea problemelor, diferă de termenul de

¹ Wiener, Norbert, *Cybernetics: or Control and Communication in the Animal and the Machine*, second edition, Cambridge, MIT Technology Press, 1985 (first edition 1948), p. 11.

informație prin două caracteristici principale: *raritate* (furnizare limitată și beneficiari selectați) și *exclusivitate* (păstrarea controlului asupra difuzării).

Prin faptul că presupun păstrarea secretului, cele două caracteristici concură la obținerea avantajului competitiv. În plus, putem caracteriza intelligence-ul ca un mod secret de acțiune prin care beneficiarul/deținătorul este înzestrat cu capacitatea care îi permite înțelegerea sau modificarea comportamentului celorlalți.

Pentru identificarea diferitelor niveluri ale abordării teoretice a intelligence-ului propunem spre exemplificare câteva dintre conexiunile cu diferite științe umane²:

- *comportamentul organizațional* – este în prezent foarte bine cercetat, soluționarea problemelor și deciziilor fiind bine clarificate; referitor la intelligence-ul organizațional numeroase modele au fost elaborate pentru adecvarea resurselor, protejarea datelor, cunoașterea impactului ierarhiei, studiul centralizării specializării etc., care cresc profund valoarea politicilor firmei/instituției;

- *antropologia structurală* – abordează domeniile identitare și interculturale care afectează comportamentul individual; rolul cunoașterii percepțiilor și psihologiei individului este determinant pentru interpretarea datelor obținute în special prin prisma efectelor secundare ce pot fi induse;

- *sociologia* – are multe de oferit intelligence-ului în studierea rețelelor sociale; după cum și studiul colaborării dintre diversele instituții care concură la asigurarea securității este important, iar intelligence-ul poate furniza decidenților clarificări privind mecanismul social necesar controlului și supravegherii tuturor rețelelor sociale;

- *comunicarea și relațiile publice* – asigură competitivitate prin informare; intelligence-ul este important ca factor de comunicare, prin transparentizarea activităților, cu privire la ceea ce este permis și ceea ce este interzis în comunitate, nu doar furnizând securitate ci și schimbări ale mentalităților în interiorul societății.

În domeniul intelligence se reflectă, cu precădere, metodele de cercetare pe bază descriptivă, inductivă și deductivă, metodele comparativă, explicativă și estimativă, metodele generate de intelligence ca proces

² Gill, Peter, „Theories of intelligence: where are we, where should we go and how might we proceed?”, *Intelligence theory: Key questions and debates (Studies in intelligence)*, Routledge, 2009, pp. 220-221.

cognitiv legat de o gamă complexă de variabile care țin de psihologia analistului individual.

Dacă știința înseamnă cunoștințe organizate, ca răspuns la noi descoperiri și dezvoltarea de noi metode de cercetare, pentru a ajuta să se înțeleagă ceea ce este deja cunoscut și ceea ce nu a fost încă dar poate fi descoperit, am putea vorbi despre știința intelligence-ului, însă... această știință așteaptă să se inventeze prin efortul colaborativ al teoreticienilor și practicienilor din domeniu.

Pentru că nimic nu are valoare în știință dacă nu este comunicat, constatăm că un prim pas s-a realizat pentru identificarea intelligence-ului ca știință prin faptul că au fost elaborate criterii și liste, chiar dacă, uneori, s-au dovedit artificiale și rigide. Însă, acestea, prin parametrii identificați, au permis direcționarea și clarificarea tematicilor pentru cercetări viitoare, care, prin diseminare în literatura de specialitate, odată rafinate vor fi transformate și interconectate într-o structură fluidă la nivel global, astfel încât după testare să se poată confirma validitatea rezultatelor ce vor fi preluate în cadrul exercițiilor de formare profesională a novicilor și de specializare a experților.

David Kahn în *An historical theory of intelligence* arată că, deși, *intelligence-ul* a devenit o disciplină academică în urmă cu jumătate de secol, totuși, încă se resimte lipsa avansării pe tărâmul teoriei științifice aferente acesteia, iar, până azi, chiar dacă unii autori și-au intitulat lucrările „teoria intelligence-ului”, nimeni nu a propus suficiente concepte care să poată fi testate în mod real. De aceea, în opinia sa, definirea intelligence-ului, în sensul cel mai larg al noțiunii, trebuie să se bazeze pe câteva principii care trebuie fixate cu privire la trecutul, prezentul și viitorul acestei discipline științifice³.

În același timp, dezvoltarea unei taxonomii de intelligence este complicată de faptul că literatura de specialitate este, de regulă, cantonată pe zone de interes strict pentru rezolvarea unor probleme specifice mediului public sau privat și mai puțin pe analiza generală a domeniului de intelligence ca furnizor de expertiză pentru o profesie. Aceasta cu atât mai mult cu cât, comparativ cu alte tipuri de activități care folosesc informațiile, intelligence-ul se bazează pe două variabile distinctive: înșelăciunea intenționată și păstrarea secretului; în plus, constrângerile sub care se acționează în domeniul

³ Kahn, David, *Intelligence theory: Key questions and debates (Studies in intelligence)*, Routledge, 2009, p.4.

intelligence-ului obligă la angajarea unor decizii încă înainte ca datele și informațiile analizate să fie complete, presupunând, inclusiv, luarea în calcul a unui posibil eșec.

Așadar, este necesar ca intelligence-ul, ca sistem analitic complex în sine, să fie supus unui proces de analiză și descompunere în caracteristici și variabile, pentru a fi identificate cele mai mici și simple elemente și componente funcționale care pot fi supuse studiului individual.

Un prim criteriu pentru evoluția științifică și dezvoltarea unei discipline este legat de utilizarea în mod stabil a unor denumiri distincte prin care toți cei care studiază domeniul să înțeleagă permanent același lucru. Susținem că intelligence-ul nu reprezintă un alt termen pentru informații. În fond, informațiile sunt utilizate printr-o tratare activă pentru obținerea de intelligence care furnizează cunoștințe cu un important potențial util pentru o acțiune în perspectivă.

Intelligence-ul nu este doar o informație care există pur și simplu. Prin intelligence înțelegem, adesea, condițiile în care se află o structură complexă constituită din acțiuni și reacții, în care cauzele și efectele nu sunt cunoscute în mod clar și unde impactul unor decizii poate fi disproporționat comparativ cu intenția, iar consecințele pot fi foarte rar anticipate cu certitudine⁴.

Totuși, nu numai din motive de securitate, clasificarea și secretizarea produselor de intelligence le învâluie în mister și le face mult mai puțin concrete decât sunt cunoștințele care presupun mai multă certitudine.

Peter Gill definește intelligence-ul astfel: numai activitățile secrete – căutarea țintelor, culegerea, prelucrarea, analiza și diseminarea – cu scopul de a îmbunătăți starea de securitate și/sau pentru a menține controlul/puterea în fața competitorilor prin prevenirea amenințărilor și valorificarea oportunităților⁵.

Intelligence-ul înseamnă informații și cunoștințe obținute prin operațiuni derulate în mod direct într-un mediu ostil, mai puțin cunoscut și controlat decât orice altă zonă de conducere și comandă, implică înțelegerea și interpretarea informațiilor, discernerea semnificațiilor corecte ale informațiilor colectate. Astfel, chiar o bună cunoaștere și înțelegere a

⁴ Warner, Michael, „Intelligence as risk shifting”, *Intelligence theory: Key questions and debates (Studies in intelligence)*, Routledge, 2009, p. 19.

⁵ Gill Peter, „Theories of intelligence: where are we, where should we go and how might we proceed?”, *Intelligence theory: Key questions and debates (Studies in intelligence)*, Routledge, 2009, p. 214.

mediului ostil nu presupune o bună cunoaștere a ceea ce se va întâmpla. În plus, intelligence-ul asigură nu doar înțelegerea condițiilor prezente ci și a intențiilor, estimând toate posibilitățile și probabilitățile de evoluție. Pentru aceasta, pe lângă utilizarea integrată a celor cinci simțuri umane dovedite (văz, auz, simțul tactil, gust și miros) este necesară și capacitatea de a judeca intuitiv, care ne permite să elaborăm predicții.

De regulă, pornind de la rezultatele cercetărilor științifice, s-a creat presupunerea falsă că, în mediul înconjurător, nu există decât ceea ce noi percepem cu ajutorul propriilor simțuri. Cu toate acestea, este evident că multe dintre elementele din mediul înconjurător și multe dintre circumstanțele care le determină ne rămân necunoscute, chiar și folosind cele mai sofisticate instrumente de cunoaștere. Așadar, putem accepta faptul că un fenomen poate exista și poate produce efecte chiar dacă noi nu îl percepem.

Desigur, limitele percepției pot speria pe necunoscători sau pot intriga cercetătorii științifici, însă ele reprezintă, totodată, granița de unde începe manipularea prin înșelarea așteptărilor simțurilor umane.

De aceea, intelligence-ul nu este o simplă informație care ne aduce date despre mediul înconjurător, ci un mod de cunoaștere care ne permite înțelegerea fenomenelor, intențiilor și manifestărilor componentelor acestuia, investigând inclusiv mijloacele, conexiunile și mecanismele care scapă controlului simțurilor umane comune, prin interpretarea logică și intuitivă a interferențelor conștiente și inconștiente.

Cel mai simplu spus, conflictul dintre instincte produce incertitudine, sentimentul de neliniște fiind direct proporțional cu importanța problemei, iar omul încearcă să rezolve dificultatea cu care se confruntă cu ajutorul cunoștințelor deținute, pe care, de altfel, se și bazează soluția aleasă.

Pentru luarea deciziilor, cei care au acces la rapoarte de intelligence trebuie să cunoască aceste specificități, precum și faptul că ei trebuie să întregească aceste cunoștințe prin propriile percepții ale contextului.

Chiar dacă noțiunii de intelligence nu i s-au conferit prin definițiile date de-a lungul timpului preocupările privind transparența și responsabilitatea procesului, P. Gill consideră că acestea sunt intrinseci și, totodată, parte esențială a teoriilor democrației, după cum sunt extrinseci problematicii în cazul definirii intelligence-ului de către regimurile totalitariste unde responsabilitatea și transparența sunt considerate parte internă a securității și nu de interes civic⁶.

⁶ Ibidem, p. 222.

3. Către o infrastructură a intelligence-ului colaborativ

Dacă rădăcinile intelligence-ului se regăsesc în domeniul biologic, fiind reprezentate de mecanismul de percepere a stimulilor, prezentul este caracterizat de principiul asigurării obținerii optimului prin folosirea resurselor existente. Acesta reprezintă, în notarea lui D. Kahn, principiul O'Brien sau primul dintre cele trei principii ale intelligence-ului, în stadiul actual. Al doilea principiu este considerat a fi faptul că intelligence-ul este auxiliar unui scop, nu elementul principal al acestuia. Intelligence-ul ajută la obținerea victoriei, competitivității, dar succesul/câștigul aparțin întotdeauna oamenilor, grupului, trupelor, forței care îl utilizează, deoarece acțiunea intelligence-ului este indirectă. Al treilea principiu arată că intelligence-ul joacă un rol mult mai important, esențial, în defensivă decât în ofensivă. De aceea, pentru victorie în ofensivă este necesară surpriza.

În viitor, intelligence-ul trebuie să răspundă/să găsească soluții unor probleme fără sfârșit, de pildă, schimbarea comportamentului uman, astfel încât faptele și logica prezentate de intelligence să fie acceptate și atunci când acestea contravin presupuzițiilor/dorințelor beneficiarului. În plus, se așteaptă ca potențialul beneficiilor provenind din intelligence să fie larg răspândite, așa cum, astăzi, la cunoaștere (reprezentând o formă incipientă a sa) au acces toți oamenii.

Dacă în război intelligence-ul scurtează durata conflictelor, în timp de pace poate reduce incertitudinea, poate relaxa tensiunile dintre state și poate ajuta, prin cele mai importante binefaceri pe care acest serviciu le poate aduce păcii umane, la stabilizarea sistemului global⁷.

În timp, intelligence-ul a devenit un factor de producție, generator și determinant al rezultatelor economice și chiar un mod de aplicare practică a modului de a trăi viața. De aceea, pentru a evita excluderea sau marginalizarea populației de la producerea resurselor de cunoaștere și de la utilizarea rețelelor de intelligence trebuie să se insiste pe furnizarea de educație de bază și formarea profesională, dezvoltarea abilităților cognitive și stabilirea competențelor și abilităților necesar a fi dezvoltate, în perspectivă.

În acest context intelligence-ul trece de la formula de structură la cea de infrastructură.

⁷ Peter, Gill; Stephen, Marrin and Mark Phythian, *Intelligence theory: Key questions and debates (Studies in intelligence)*, Routledge, 2009, pp. 8-13.

Descrierea conceptului de guvernare, valorificând cunoașterea specifică domeniului intelligence, în contextul integrării economice transnaționale, care nu mai oferă politicilor economice și sociale naționale capacitatea de a evada prin forțe proprii din stagnarea economică și de a reduce numărul, altfel tot mai mare, al persoanelor afectate de șomaj, se transformă în identificarea unei crize de legitimitate, generată atât de reconfigurarea spațiilor asupra cărora este exercitată puterea cu consecințe în planul reglementării mai accentuate a fluxurilor financiare, prin decizii ale unor structuri supranaționale consolidate, cât și de întărirea identității și apartenenței teritoriale, prin încercarea actorilor locali, naționali și regionali de a proiecta propriile strategii pentru a găsi o cale de a depăși vulnerabilitățile, prin descentralizare și o autonomie decizională în definirea politicilor publice.

O mai bună înțelegere a dependenței reciproce și a necesității de a coopera și negocia pe mai multe niveluri, atât orizontal între actori din domenii diverse cât și vertical între diferite agenții cu decizie în variate planuri teritoriale, reflectă o reducere a rolului de reglementare al statului, transferarea viziunii asupra proiectelor teritoriale dincolo de simplul spațiu geografic și centrarea interesului asupra interdependențelor fizice, economice, sociale, culturale și politice, transformând comportamentul sistemic al teritoriului într-o construcție socială cu o capacitate variabilă care cuprinde un sistem în care sunt reprezentați concomitent actori de la nivel local, național și mondial, public și privat, comercial și sociopolitic.

De fapt, infrastructura de intelligence pentru o bună guvernare permite o acțiune autoalimentată, prin instrumente și metodologii de lucru participative care asigură schimbarea și valorificarea coordonată și coerentă a cunoștințelor, producând noi cunoștințe care sunt împărtășite prin învățare, conducând la dezvoltarea și îmbunătățirea acțiunii comune în care sunt implicați nu numai factorii instituționali de decizie ci, mai ales, actorii individuali care gestionează informații pe care le transformă prin mecanismele activității lor curente în cunoaștere pentru intelligence, fapt ce permite evaluarea, direcționarea și remodelarea propriilor acțiuni.

Consecvent acestor perspective, constatăm că evoluția cunoașterii este un proces rapid în care nimeni nu se poate declara deținătorul tuturor cunoștințelor și în care toți participanții au unele contribuții proprii. Prin urmare, în activitatea de educare/predare organismele abilitate nu mai au funcțiuni exclusiviste, acestea devenind doar facilitatori pentru învățare și emițători de metode li se reduce rolul de transmitere a cunoștințelor de bază,

esențiale sau fundamentale și sunt obligate să se concentreze mai mult pe rolul de transmitător/coordonator cu precădere al învățării cu privire la metodele și mijloacele de obținere a noilor cunoștințe. Astfel, ceea ce este important nu este cunoașterea în sine, care este disponibilă, ci îmbunătățirea inteligentă a propriei condiții prin adaptarea mai bună la schimbările din mediul înconjurător.

În aceste situații, în care subiectele sunt mai multe și mai complexe, și în care informațiile și cunoștințele sunt răspândite pretutindeni, cercetării îi revine rolul de a descoperi, de a inova și de a reflecta critic asupra problemelor cu care se confruntă omenirea, aspecte cu privire la care, și prin intelligence, rezultatele științifice sunt deschise unor multiple interpretări.

Pentru toate aceste scopuri cercetarea participativă (colaborativă) poate avea un impact mai mare întrucât elaborarea, producerea, analizarea informațiilor și interpretarea rezultatelor în mod colectiv, pe de o parte, conduce la creșterea capacității individuale a actorilor, iar mobilizarea capacităților individuale de a produce și a procesa cunoștințe, pe de altă parte, poate contribui la favorizarea consensului sau cel puțin la o bază comună de informații și cunoștințe.

Întotdeauna, însă, pentru o acțiune dinamică și eficientă este indispensabilă o conexiune corelativă între cercetare și munca de teren, între analiză și decizie, precum și un sistem de intelligence bine structurat.

4. Concluzii

Peter Gill, în „Theories of intelligence: where are we, where should we go and how might we proceed?”⁸, subliniază că importanța intelligence-ului nu este doar aceea legată de studiul științific, ci este generată de un context în care percepția insecurității, sub multiplele ei forme (terorism, crimă organizată, trafic), obligă la realizarea de performanțe în domeniu, ca necesitate pentru crearea posibilităților de asigurare a menținerii securității și siguranței publice prin mijloace democratice.

De ce este importantă această dezbatere? Diferite agenții și instituții folosesc diverse modalități de definire și înțelegere teoretică, legislativă și practică a activității de intelligence. Funcție de acest concept sursele, metodele și mijloacele sunt tratate, caracterizate și explicate distinct.

⁸ Gill, Peter, „Theories of intelligence: where are we, where should we go and how might we proceed?”, *Intelligence theory: Key questions and debates (Studies in intelligence)*, Routledge, 2009, p. 213.

Într-o lume în care amenințările și oportunitățile în plan național și internațional devin mai degrabă transnaționale (incluzând nu doar terorismul, crima organizată, proliferarea armelor nucleare, cyber-criminalitatea și pandemiile sanitare, cucerirea spațiului cosmic, dezvoltarea economică, progresul în domeniul sănătății umane), aceasta implică și schimbarea modalităților de cunoaștere, tratare și răspunsuri contrapuse acestor riscuri și posibilități reale.

Ca parte a sarcinii de a servi interesul național și de a proteja cetățenii propriului stat, devine tot mai mult necesară găsirea de soluții prin mecanisme de cooperare și colaborare a serviciilor de intelligence din țările democratice ale lumii.

De altfel, după 11 septembrie 2001 asemenea activități nu mai reprezintă fenomene singulare, ci o funcție cu o creștere exponențială care generează schimbări majore și noi direcții de acțiune globală pentru fiecare stat și agenție în parte, de la forme de schimb de informații ad hoc, punctuale, până la modalități instituționalizate, bilaterale și multilaterale, aspecte care presupun, în primul rând, un limbaj cu noțiuni și sensuri comune. Lock K. Johnson, în „Sketches for a theory of strategic intelligence”, sugerează că, cu cât este mai deschisă globalizării, o națiune are mai mare nevoie de intelligence⁹.

Îngrijorările experților cu privire la lipsa coerenței definirii intelligence-ului sunt exprimate prin faptul că intelligence-ul este, adesea, folosit ca un termen mult prea cuprinzător pentru orice activități de procesare a informațiilor¹⁰; iar când totul pare a fi intelligence, atunci nimic nu este, de fapt, intelligence¹¹.

În plus, în scopul unei mai bune înțelegeri a intelligence-ului disputa pentru identificarea elementelor-cheie definitorii ale procesului trece în prim plan, deși mult mai importante sunt, pentru a sublinia rolul acestui demers științific, îmbunătățirea eficacității și eticii intelligence-ului¹².

⁹ Lock K., Johnson, „Sketches for a theory of strategic intelligence”, *Intelligence theory: Key questions and debates (Studies in intelligence)*, Routledge, 2009, pp. 36-40.

¹⁰ Philip H. J., Davies, „Theory and intelligence reconsidered”, *Intelligence theory: Key questions and debates (Studies in intelligence)*, Routledge, 2009, pp. 194-200.

¹¹ Warner, Michael, „Intelligence as risk shifting”, *Intelligence theory: Key questions and debates (Studies in intelligence)*, Routledge, 2009, pp. 17-19.

¹² Gill, Peter, „Theories of intelligence: where are we, where should we go and how might we proceed?”, *Intelligence theory: Key questions and debates (Studies in intelligence)*, Routledge, 2009, p. 213.

Mai mult chiar, într-o perspectivă care vizează interese globale comune, eliminarea confuziilor și găsirea răspunsurilor nu țin atât de complexitatea subiectului sau de lipsa abilităților experților, cât mai ales de păstrarea secretului cu privire la instrumentele care permit funcționarea activităților de colectare, prelucrare, integrare, analiză, evaluare și interpretare a informațiilor.

Bibliografie

1. Davis, Jack, „A Policymaker's Perspective On Intelligence Analysis”, *Studies in Intelligence*, No. 5/1995, <https://www.cia.gov/library/center-for-the-study-of-intelligence/csi-publications/csi-studies/studies/95unclass/Davis.html>, 30 aprilie 2010.
2. Devlin, Keith, *Confronting context effects in intelligence analysis: How can mathematics help?*, Center for the Study of Language and Information, Stanford University, 2005, http://www.stanford.edu/~kdevlin/Context_in_Reasoning.pdf, 30 aprilie 2010.
3. Gill, Peter; Stephen, Marrin and Mark, Phythian, *Intelligence theory: Key questions and debates (Studies in intelligence)*, Routledge, 2009.
4. Kent, Sherman, *Strategic Intelligence for American World Policy*, NJ: Princeton University Press, Princeton, 1951, revised edition 1966.
5. Krizan, Lisa, *Intelligence Essentials for Everyone*, Joint Military Intelligence College, (June 1999), http://www.scip.org/2_getinteless.php, 30 aprilie 2010.
6. Odom, William E., *Fixing Intelligence: for a More Secure America*, New Haven, Yale University Press, 2003.
7. Robert, M. Clark, *Intelligence Analysis: A Target-Centric Approach*, CQ Press – A Division of Congressional Quarterly Inc., Washington DC, 2006.
8. Rob Johnston, “Developing a Taxonomy of Intelligence Analysis Variables”, *Studies in Intelligence*, No. 3/2003, second edition, www.iwar.org.uk, 30 aprilie 2010.
9. Wiener, Norbert, *Cybernetics: or Control and Communication in the Animal and the Machine*, Cambridge, MIT Technology Press, second edition, 1985.

Ion IVAN este lector universitar, secretar științific al Senatului Academiei Naționale de Informații „Mihai Viteazul”, doctor în economie, autor/coautor al unor articole și studii în domeniul prevenirii și combaterii finanțărilor frauduloase și al teoriei informației și intelligence-ului.